

Bussemaker

gedebatteerd met de Kamer. Er is een motie aangenomen – volgens mij is dit de motie-Schippers – waarin wordt gevraagd om met concrete voorstellen te komen. De Kamer krijgt deze van ons. Hierover zullen wij vervolgens weer debatteren en het lijkt mij nuttig om het debat bij die gelegenheid te voeren.

De aanneming van de moties van mevrouw Agema over een minimumnorm per bewoner bij het zorgzwaartepakket ontraad ik. Bij de zorgzwaartepakketten willen wij immers juist differentiëren naar zwaarte van de zorg en niet voor iedereen hetzelfde uitgangspunt hanteren.

Ik ontraad verder de aanneming van de motie van mevrouw Agema om te komen met een deltaplan voor de arbeidsmarktproblemen in de zorg. Er ligt hierover al een motie van de Kamer en wij zijn bezig om deze uit voeren. Graag ga ik hierover weer met de Kamer in debat.

Mevrouw Agema heeft voorts een motie ingediend over de inspectie door de Inspectie voor de Gezondheidszorg. Onlangs heeft de Kamer met de minister van gedachten gewisseld over de inspectie. Hierbij is toegezegd dat er meer onverwachte inspecties van de IGZ zullen plaatsvinden. Zelfs is toegezegd dat het voorstel van de "mystery guest" handen en voeten zal krijgen. Ik ontraad dan ook de aanneming van deze motie.

Mevrouw Leijten van de SP-fractie heeft verwezen naar het rapport van NU'91. Zij noemt dit ook in haar motie. Ook ik heb de gegevens niet gekregen. Ik ben zeer benieuwd naar deze gegevens en ik zal ze ook serieus nemen. Ik ga ze onmiddellijk bekijken als ze vanmiddag openbaar zijn. Het zou wel fijn zijn als wij met elkaar over dezelfde gegevens kunnen beschikken en niet debatteren over één incident dat in het AD van 28 augustus is gemeld.

Met de VNVN heb ik al gesproken. Ik deel hun zorgen over de arbeidsmarkt. Er valt op dit punt veel te verbeteren, zoals ik zo-even al heb opgemerkt. Overigens zeg ik erbij dat in de afgelopen jaren in de zorg sprake is van een groei van 4% per jaar. De sector zorg is nu al de grootste arbeidsmarktsector in Nederland en zal nog verder groeien. Tevens merk ik op dat het stagefonds geen voorstel was van de SP maar dat het kabinet hiermee toevallig de motie-Bussemaker uitvoert.

KiesBeter.nl gaat tot slot niet over sterren voor een verpleeghuis 200 kilometer verderop. Het geeft mensen de gelegenheid om juist ook dichtbij te bezien wat voor hen de belangrijkste elementen zijn waarop zij willen letten. Daarnaast is KiesBeter.nl een stimulans voor instellingen die nog niet zo goed scoren, om beter te presteren.

Mevrouw **Agema** (PVV): Ik heb twee vragen. De staatssecretaris kan toch niet een motie afwijzen waarin wordt gevraagd om niet alleen onaangekondigd te inspecteren, maar om ook 's avonds, 's nachts en in het weekend te inspecteren? Dit kan zij toch niet menen? De tweede vraag betreft het volgende. Oorspronkelijk was in de zorgzwaartepakketten wel een minimum aantal uren genoemd. Als een bewoner gemiddeld 30 uren zorg nodig heeft, biedt dit inzicht in de vraag of deze ook geleverd wordt. Nu wordt dit geschrapt. Dan is het toch logisch dat er verzorgingshuizen zullen zijn die onder deze grens gaan zitten? De staatssecretaris kan toch geen vertrouwen hebben? Wij hebben de afgelopen weken

toch gezien wat er gebeurt met betrekking tot bijvoorbeeld reanimatie? Bestuurders zijn tot de gekste dingen in staat. Wij moeten een minimum aantal uren afspreken; niet alleen van maandag tot vrijdag, maar ook op zaterdag en zondag.

Staatssecretaris **Bussemaker**: Ik herhaal wat ik net heb gezegd over de IGZ. De minister heeft al toegezegd dat de IGZ vaker en ook onverwacht op bezoek zal komen. Dat doen zij overigens ook al. Dit kan op tal van momenten zijn: overdag, 's avonds of op zondagmiddag. Wat dit betreft herhaal ik wat ik al heb gezegd en blijf ik de aanneming van de motie van mevrouw Agema ontraden. Volgens mij wordt zij op dit punt op haar wenken bediend.

Ten aanzien van de zorgzwaartepakketten en de minimumnormen merk ik op dat ik steeds heb gezegd dat het zorgplan centraal moet staan, omdat de cliënt centraal moet staan en zijn of haar wensen. Bij de zorgzwaartepakketten moeten wij afhankelijk van de zorgzwaarte meer uren zorg kunnen besteden. Het lijkt mij niet nuttig om hieraan het aantal uren op de voorgestelde wijze te koppelen. Ik blijf de aanneming van deze motie dan ook ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

□

De **voorzitter**: Ik dank de staatssecretaris voor haar antwoorden. De stemming over de moties vindt volgende week dinsdag plaats.

De vergadering wordt van 11.55 uur tot 14.00 uur geschorst.

De **voorzitter**: Op de tafel van de griffier ligt een lijst van ingekomen stukken. Op die lijst staan voorstellen voor de behandeling van deze stukken. Als voor het einde van de vergadering daartegen geen bezwaar is gemaakt, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, toe te voegen aan de agenda van volgende week:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet milieubeheer (enkele wijzigingen betreffende afvalstoffen) (31337);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet werk en bijstand in verband met decentralisering van de langdurigheids-toeslag en op bevordering van maatschappelijke participatie gerichte ondersteuning van huishoudens met schoolgaande kinderen (31441);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Warenwet in verband met de opnemingsmogelijkheid om een last onder bestuursdwang op te leggen en enkele andere wijzigingen (31262);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Gemeentewet in verband met het afschaffen van het raadplegend burgemeestersreferendum (31393);
- het wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafvordering inzake de regeling van onderzoek naar de mogelijkheid van overbrenging van een ernstige besmettelijke ziekte bij gelegenheid van een strafbaar feit

Voorzitter

(verplichte medewerking aan een bloedtest in strafzaken) (31241).

Voorts stel ik voor, toe te voegen aan de agenda van volgende week het debat over het onderzoek naar het marktwerkingsbeleid, met een spreektijd van 7 minuten per fractie.

Tot slot stel ik voor, aanstaande dinsdag te stemmen over het wetsvoorstel Wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren in verband met enkele aanvullingen op de regeling inzake de nevenbetrekkingen van rechterlijke ambtenaren en rechterlijke ambtenaren in opleiding gedurende de binnenstage (29937).

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Op verzoek van de GroenLinks-fractie benoem ik:

- in de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken het lid Diks tot lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Defensie het lid Diks tot lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Europese Zaken het lid Diks tot lid in de bestaande vacature.

Het woord is aan de heer Brinkman.

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. Ik wil graag het verslag van het algemeen overleg over het jaarverslag van de AIVD en de CTIVD op de plenaire agenda plaatsen.

De **voorzitter**: Dit VAO zal, als dat lukt, worden toegevoegd aan de agenda van volgende week.

Het woord is aan mevrouw Wiegman-van Meppelen Scheppink, maar ik zie dat zij niet aanwezig is.

Dan is het woord aan de heer Vendrik, maar ik zie dat ook hij niet aanwezig is. Ik denk dat hij nog slaapt. Wij leven allemaal met hem mee. Hij moet wel heel moe zijn, dat kan niet anders! Helaas kunnen wij niet allemaal uitslapen. Het woord is aan mevrouw Van Gent.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. U gaat toch niet uw gram over gisteravond halen over mijn rug en die van de heer Vendrik? Dat lijkt mij geen goede zaak.

De **voorzitter**: Het lucht wel op!

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat gun ik u dan ook wel weer. Wij zijn tenslotte net begonnen en moeten een beetje aardig blijven voor elkaar.

Voorzitter, nu een serieuze kwestie. De fractie van GroenLinks wil een interpellatiedebat aanvragen met de minister van Economische Zaken over het feit dat de energiebedrijven gemiddeld € 100 per huishouden te veel in rekening brachten voor het transport van elektriciteit. Aanleiding voor dit interpellatiedebat is een brandbrief die zes organisaties naar de Tweede Kamer hebben gestuurd. Hierin hekelen zij naar de mening van mijn fractie terecht de onredelijke prijzen en overwinsten van energiebedrijven. Er is dus alle aanleiding voor een interpellatiedebat.

De heer **Jansen** (SP): Voorzitter. Ik heb waardering voor het enthousiasme van de heer Vendrik.

Ik heb op de site van GroenLinks gekeken waar de interpellatie precies over moet gaan. Mij bleek dat het hoofdverzoek was dat de regering de Algemene Rekenkamer aan de slag moet zetten. Ik had meer zelfvertrouwen van de GroenLinks-fractie verwacht. De Kamer gaat daar namelijk zelf over.

De **voorzitter**: De regeling van werkzaamheden gaat niet over de inhoud. Steunt u het voorstel van mevrouw Van Gent?

De heer **Jansen** (SP): Voorzitter. De SP-fractie doet het tegenvoorstel dat de vaste commissie voor Economische Zaken zich buigt over de vraag of de Kamer de Algemene Rekenkamer moet inschakelen. Dat voorstel hebben wij overigens ook al in die vaste commissie gedaan.

De **voorzitter**: Dat is dus een ander voorstel en geen steun voor dat van mevrouw Van Gent.

De heer **Hessels** (CDA): Korthedshalve sluit ik mij aan bij de heer Jansen.

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD): Ik kijk even naar mijn collega's voor advies. Mijn fractie stelt voor om geen interpellatiedebat te houden, maar een spoeddebat. Voorafgaand daaraan ontvangen wij graag een brief met een reactie op de brandbrief die de aanleiding vormt voor dat spoeddebat.

De heer **Samsom** (PvdA): Ik knoop het aan elkaar. Mijn fractie stelt voor, de minister om een brief te vragen over deze materie. Daarna wil ik met de vaste commissie de kans hebben om als die brief er aanleiding toe geeft, een onderzoek van de Algemene Rekenkamer te vragen. Daar gaat de Kamer namelijk zelf over. Zo verbind ik de voorstellen van de SP-fractie en de VVD-fractie. Daarna kan dan eventueel een spoeddebat plaatsvinden.

De heer **Graus** (PVV): Voorzitter. Mijn fractie steunt het verzoek om een spoeddebat.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Gent, ik hoop dat u net als ik een beetje overzicht hebt over de voorstellen die zijn gedaan. U hebt steun voor een spoeddebat, maar daar zijn een aantal verzoeken bij gedaan.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik kan, net als de heer Vendrik, ook een klein beetje rekenen. Dat is mooi meegenomen in dezen. Laten wij dus een spoeddebat houden, een spoedig debat, met daaraan voorafgaand een brief van de minister over deze ernstige kwestie. Erg jolig zijn wij er namelijk niet over gestemd. Een interpellatie zit er nu niet in, maar het gaat erom, de onderste steen boven te krijgen. Dat kan ook in een spoeddebat met een daaraan voorafgaande brief. Dus dank aan mijn collega's.

De **voorzitter**: U kent mijn opvatting hierover. Wij nemen nu dus het besluit om het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet. Na ommekomst van de brief hoor ik onmiddellijk van u hoe u verder gaat in dit traject.

Voorzitter

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Wij zijn voor een spoedig debat, voorzitter.

De **voorzitter**: Dat is heel duidelijk. Aldus besloten. Het woord is aan mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. Het is onder voorbehoud, maar ik doe een vooraankondiging van een mogelijk VAO over de EU-Gezondheidsraad, waarover vanmiddag een algemeen overleg wordt gehouden. Die raad wordt namelijk al aanstaande maandag en dinsdag gehouden. Het is mogelijk dat ik daarover een motie wil indienen. Het is helemaal niet zeker, maar ik wil het toch even gezegd hebben.

De **voorzitter**: Het kan ook heel goed zijn om ervoor te zorgen dat er in een AO zodanig duidelijke conclusies worden getrokken dat het niet nodig is om er nog moties over in te dienen, want het worden er wel erg veel.

Ik heb begrepen dat u vandaag ook wilt stemmen, als u een VAO aanvraagt met het oog op de raad van maandag aanstaande. U moet dus allen goed in de gaten houden wat er vandaag nog verder gebeurt.

Het woord is aan de heer Anker.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. Namens mijn lieve collega mevrouw Wiegman-van Meppelen Scheppink vraag ik om een VAO over Roemenië en Bulgarije. Dit punt was aangemeld voor de regeling van werkzaamheden.

De **voorzitter**: Dat klopt, maar ze was er niet. U doet het verzoek namens mevrouw Wiegman. Als er geen bezwaar tegen is, zullen wij het VAO toevoegen aan de agenda van een van de komende weken.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de lijkbezorging (30696).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De heer **Van Raak** (SP): Mevrouw de voorzitter. In zijn boek *De Aansprekers* uit 1979 beschrijft Maarten 't Hart zijn ervaringen, toen hij als kleine jongen met zijn vader een graf ging ruimen. Op de zerk stond het volgende rijmpje:

“Eens was ik net als u die dit nu staat te lezen
En zoals ik nu ben, zult gij eenmaal wezen”.

Tijdens het graven kan de kleine Maarten niet geloven dat hier een mens ligt, totdat zijn vader hem iets in zijn hand duwt.

De **voorzitter**: Kan het iets rustiger in de zaal? Kunnen de leden buiten de zaal hun gesprekken voortzetten?

De heer **Van Raak** (SP): Dank u, voorzitter.

Ik citeer een stukje: In mijn handpalm lag een klein roodgekleurd botje. Het zag er precies zo uit als de botjes die uit de karbonade kwamen. Het was alleen vochtig op een andere wijze en er kleefde zand aan. Maar hoeveel het ook leek op iets dat ik al kende, toch beefde ik zo ontzettend dat zelfs het bot op mijn handen heen en

weer bewoog. Dit was van een mens geweest, van de man van het rijmpje, en ik zou ook eenmaal zo zijn, dat voelde ik opeens. Er was geen plaats voor andere gedachten.

Wij begraven onze doden met alle egards, maar het ruimen van de graven gebeurt met veel minder aandacht. Dat is een kwestie van cultuur en van moment. Toch is het ruimen van graven eveneens een moment om bij stil te staan. Het ruimen van graven gaat niet meer zo robuust als in de jonge jaren van Maarten 't Hart, maar een aantal incidenten heeft de afgelopen jaren laten zien dat zaken niet altijd goed verlopen. Dat is een ernstige zaak. Wij kunnen de waardigheid van mensen immers maar één keer aantasten. In Nederland overlijden elk jaar zo'n 140.000 mensen. Het beheer over onze doden verloopt over het algemeen goed. Het zijn ook geen kritische klanten. Soms gaat het echter mis en worden bezoekers van begraafplaatsen geconfronteerd met stoffelijke resten. Dan wordt de waardigheid van onze doden aangetast. In april van dit jaar klaagde een inwoner van Ulft dat hij bij het harken van het graf van zijn vader telkens menselijke resten vond; uiteindelijk tassen vol. Er bleken ernstige fouten gemaakt te zijn bij het ruimen van graven. In Schiedam werden in maart in het openbaar restanten van lijkkasten, kledingresten, botten en gebitten aangetroffen. Dit zijn maar twee voorbeelden.

Dat de mensen nu met misstanden naar buiten komen, is mede te danken aan Hans Holdorp. Hij is hier vandaag aanwezig. Hij richtte met een aantal mensen het Comité van Waakzaamheid op nadat hij in 2002 tijdens een bezoek aan het graf van zijn vrouw in Leusden werd geconfronteerd met een grote onafgedekte knekelput, waarin na het ruimen van graven menselijke resten bij elkaar werden gegooid. Hij toonde mij een lugubere foto van schedels die in het brakke water liggen en dat op een begraafplaats. Dat stuitte hem tegen de borst en hij ondernam actie. In samenwerking met anderen stelde hij een plan op om graven beter te ruimen. Ook ontwierp hij een alternatief om te voorkomen dat onze doden in een knekelput worden gegooid. Het Comité van Waakzaamheid heeft intussen met een aantal gemeenten – als eerste Apeldoorn – een convenant gesloten. Op begraafplaatsen in deze gemeenten wordt op een nieuwe manier gewerkt. Andere gemeenten hadden geen behoefte aan een convenant, maar hebben wel besloten om de voorstellen over te nemen.

Op deze begraafplaatsen worden grenzen gesteld aan de manier waarop machines mogen worden ingezet bij het heropenen van graven. De graven worden nu één voor één geopend, de botten worden per lijk bij elkaar gehouden in jutezakken en op een respectvolle wijze in een verzamelgraf gelegd. Dat is ongeveer 40% duurder, maar voor onze doden niets dan goeds. Kostenstijgingen hebben wij ook gezien bij het cremeren. Daar werden aanvullende en kostbare milieueisen gesteld. Wij zijn echter graag bereid dat te betalen.

Sinds de jaren vijftig toen de jonge Maarten met zijn vader ging ruimen, is er veel veranderd. De begrafeniswereld is geprofessionaliseerd. Er zijn brancheverenigingen, nieuwe wetten en nieuwe regels, maar sommige zaken zijn hetzelfde gebleven.

Begraafplaatsen hebben een grote vrijheid bij de keuze wie zij graven laten ruimen. Dat kunnen gespecialiseerde bedrijven zijn, maar dat kan ook de tuinder om de hoek zijn.